

WSTĘP

Nauka w swoim rozwoju sięga czasów prehistorycznych, kiedy ludzie tego okresu zajmowali się głównie obserwacją zjawisk przyrodniczych (np. Egipcianie). Natomiast starożytna Grecja może poszczycić się nauką filozoficzną oraz matematyką. Tu należy przywołać Talesa z Miletu czy Heraklita z Efezu, który podał zasadę ogólnej zmienności świata, tzw. *Panta rhei* – wszystko płynie. Z kolei Pitagoras opracował szereg twierdzeń matematycznych, które funkcjonują współcześnie. Kolejnym europejskim ośrodkiem naukowym była Italia wraz z wybitnymi twórcami prawa i praworządności, np. *dura lex sed lex* – twarde prawo lecz prawo, które przypisuje się Ulpianowi.

Rozwój nauki XXI wieku nabrał niebywałego tempa, lecz mimo to zaznacza się w świecie i w Polsce nowe zjawisko, tzw. wtórny analfabetyzm. Z ankiet przeprowadzonych na próbie 3 tys. osób wynika, że 63 proc. respondentów w 2016 roku nie przeczytało ani jednej książki. Zaledwie co dziesiąty Polak sięgnął po więcej niż siedem pozycji¹. Problem czytelnictwa w Polsce i w świecie jest zastanawiający. To że w dobie społeczeństwa informacyjnego występuje takie zjawisko jak wtórny analfabetyzm, świadczy o konsumpcyjnym podejściu do życia dzisiejszych społeczeństw.

Należy podkreślić, iż nagromadzona współcześnie w różnych mediach wiedza pozwala nam kształtować intelekt, a jednocześnie zapewnia człowiekowi ostrość widzenia i reagowania na otaczającą rzeczywistość. To nauka pobudza ciekawość, rozwój umysłowy oraz krytycyzm do zjawisk, sądów, a także niszczy rutynę i przeciwstawia się stereotypowym działaniom. Kładzie kres chaotyczności postępowania, naiwności postrzeganiu negatywnych zachowań, wzorów i kultury bycia. Jak powszechnie wiadomo, wiedza nie może obyć się bez praktyki, a praktyka nie może być odizolowana od nauki.

Warunki i okoliczności powstania tego dzieła musiały wpływać ograniczająco na jego cele, charakter i zakres treści merytorycznych. Treści merytoryczne stanowią niezbędne minimum usystematyzowanej wiedzy dotyczącej nauki oraz prowadzonych badań naukowych w polskim szkolnictwie wyższym. *Założony cel tego opracowania to uzasadnienie czym jest nauka i wiedza oraz*

¹ <http://www.newsweek.pl/styl-zycia/raport-czytelnictwa-w-polsce-ile-ksiazek-czytaja-polacy-,artykuly,409201,1.html> (data pobrania: 3.07.2017).

jak wykorzystać tę wiedzę w badaniach nad bezpieczeństwem narodowym, stosując odpowiednie metody badawcze przez studentów, słuchaczy i doktorantów opracowujących prace dyplomowe.

Adresatem opracowania są przede wszystkim studenci i młodzi nauczyciele szkół wyższych podejmujący dopiero prace naukową w instytucjach naukowo-badawczych. W pierwszej kolejności opracowanie ma stanowić podstawową pomoc w stawianiu pierwszych kroków badawczych. Autorzy sądzą jednak, że odbiorcą może być także pracownik naukowy, dla którego może się ono okazać pomocne tak w pracy ze studentami, doktorantami, jak i w krytycznym porządkowaniu i systematyzowaniu własnych doświadczeń oraz wiedzy metodycznej.

Autorzy otwarcie stwierdzają, że prezentowane opracowanie opiera się w dużej mierze na innych opracowaniach zamieszczonych w bibliografii tego dzieła. Jest w jakimś sensie próbą krytycznego zaadoptowania poglądów i myśli w nich zawartych na potrzeby kształcenia metodologicznego w wyższych uczelniach. Nie przeprowadziliśmy tego zabiegu formalnie i bezkrytycznie. Staraliśmy się, gdzie tylko to było możliwe i celowe, przedstawić własny punkt widzenia, czasem odmienny niż prezentowany przez autorów, których opracowania wykorzystywaliśmy. Dotyczy to również terminów i pojęć, jednak świadomi jesteśmy ich niedoskonałości, bowiem definiowanie pewnych zjawisk i pojęć złożonych jest dość trudne. Każda definicja jest umowna i uboższa niż bogate w treści dane zjawisko.

Podjęte rozważania koncentrują się zarówno na ogólnej warstwie organizacyjnej metodologicznego postępowania badawczego, jak i na warstwie formalno-organizacyjnej w procesie pisania pracy dyplomowej czy dzieła naukowego.

W pierwszym rozdziale niniejszego opracowania zasygnalizowane zostały pojęcia nauki i wiedzy oraz zależności zachodzące między nimi. Przedstawiono także aktualny podział nauki na obszary, dziedziny i dyscypliny naukowe. Ma to na celu bliższe zapoznanie Czytelnika z dyscyplinami, które uprawiają, studiując i pisząc prace z tego zakresu.

Rozdział drugi przedstawia wybrane problemy dotyczące badań w zakresie dyscypliny naukowej jaką jest bezpieczeństwo narodowe. W jego ramach dokonana została krótka charakterystyka bezpieczeństwa narodowego, jego istota, misja i struktura zadaniowa.

W rozdziale trzecim omówiono założenia metodologiczne dotyczące opracowywania różnego rodzaju prac naukowo-badawczych, w tym prac dyplomowych.

Rozdział czwarty przedstawia przykładowe rozwiązania metodologiczne ujmowane w pracach naukowo-badawczych i dyplomowych, stosownie do przykładowych tematów.